

خلاقیت در تدریس

یکی از مهمترین عواملی که باعث یادگیری بیشتر محصلین علی الخصوص دانش آموزان ، دانشجویان و طلبه های محصل می شود ، خلاقیت در تدریس به خصوص در درس های خشک و خسته کننده ای که برای خیلی از دانش آموزان سخت و قابل درک نیست ، می باشد . ترکیب خلاقیت با برنامه های درسی و روش تدریس خلاقانه ، علاوه بر این که باعث کاهش استرس و اضطراب دانش آموزان می شود، منجر به افزایش هوش و خلاقیت و علاقه مندی بیشتر آنها به یادگیری و آموزش مسائل جدید نیز خواهد شد. در این مقاله سعی کردیم با بررسی کامل جنبه های مختلف خلاقیت در تدریس ، راهی بسیار ساده و هموار برای تمامی اساتید عزیز ، بسازیم.

آنچه در این مقاله خواهید خواند

(۱) تدریس خلاق چیست؟

(۲) اهمیت خلاقیت در تدریس

(۳) عوامل موثر بر خلاقیت معلم در کلاس درس

(۴) خلاقیت تدریس در فضای مجازی

(۵) راهکارهای افزایش خلاقیت در تدریس

(۶) بهترین و حرفه ای ترین راه تدریس خلاقانه

تدریس خلاق چیست؟

خلاقیت نهایت توانایی تفکر بشری می باشد که توانسته انسان را به مرحله ترقی و رشد کم نظیری برساند و او را در حل مسائل و مشکلات زندگی یاری دهد. از نمونه های بارز خلاقیت می توان به نقاشی روی دیوار در زمان غارنشینان، خلق یک اثر هنری جذاب، ماشین آلات صنعتی، آشپزی، خیاطی و ... نام برد.

اما در پاسخ به این سوال که تدریس خلاق به چه معناست؟ باید گفت: به هر شیوه و روشی که در آن نوآوری، جذابیت و اثربخشی بیشتری باشد، که به رشد و پیشرفت بیشتر محصلین در زمینه یادگیری، نحوه تفکر و عمل گرایی شود، تدریس خلاق گفته می شود.

خلاقیت به هر شیوه و روشی که در آن نوآوری، جذابیت و اثربخشی بیشتری باشد، گفته می شود

www.aliamuz.com aliamuz.ir

اهمیت خلاقیت در تدریس

یکی از مسائلی که در نظام آموزشی داریم این است که سیستم آموزشی ما به جای تاکید بر استفاده از قدرت شگفت انگیز و بینهایت مغز، به انباشتن و ذخیره سازی اطلاعات می پردازند. با توجه به تغییر و تحولات سریع و انفجار دانش و اطلاعات و استفاده از تکنولوژی های جدید، نیازمند کسب مهارت های تفکر خلاق، قابل انعطاف و دقیق هستیم. نکته بسیار مهمی که باید به آن توجه داشت این است که خلاقیت به راحتی قابل پرورش و رشد باشد و این مهارت جذاب و کم نظیر، جز با تمرین و استمرار بر انجام تمرینات افزایش خلاقیت،

بدست نخواهد آمد. و نکته مهم تر این است که رشد و پیشرفت ، فقط با دانستن این نکات و تکنیک ها رخ نخواهد داد و نیاز به اجرا کردن آموخته ها دارد.

عوامل موثر بر خلاقیت معلم در کلاس درس

در قسمت قبل در مورد اهمیت خلاقیت در تدریس صحبت کردیم و این موضوع که یک معلم ، یک مدرس ، هنگام تدریس باید خلاقیت داشته باشد بر هیچ کس پوشیده نیست . اما در اینجا قرار است در مورد عوامل موثر در تبدیل شدن به یک معلم خلاق صحبت کنیم. عوامل متعددی بر روی خلاقیت یا عدم خلاقیت یک استاد و مدرس ، در هنگام تدریس و ارائه محتوا به دانش آموزان ، دانشجویان و محصلین عزیز اثر دارند که در این جا به برخی از مهمترین این عوامل اشاره ای کوتاه خواهیم داشت:

۱. ویژگی های شخصیتی معلم

یکی از مهمترین عوامل موثر بر خلاقیت یک معلم در هنگام کلاس و تدریس، ویژگی های رفتاری و شخصیتی اوست . در بسیاری از مطالعات و تحقیقات علمی این مورد کاملاً اثبات شده است که ارتباطی مستقیم بین شخصیت رفتار و روحیات معلم، با میزان خلاقیت او در هنگام تدریس و تفهیم مطالب به دانش آموزان وجود دارد.

ارتباطی مستقیم بین شخصیت رفتار و روحیات معلم، با میزان خلاقیت او در هنگام تدریس و تفهیم مطالب به دانش آموزان وجود دارد

www.aliamuz.com [aliamuz.ir](https://www.aliamuz.ir)

برای مثال در مطالعه ای بر روی تعدادی از معلمان موفق و خلاق مشخص شد که اعتماد به نفس بالا، آمادگی پذیرش تجربیات جدید، قدرت تخیل، تمایل به ساختار شکنی، انعطاف پذیری، ریسک پذیری، انگیزه و میل به یادگیری از جمله ویژگی های شخصیتی مشترک اکثر معلمان است که در تدریس خلاق موفق هستند.

این ویژگی‌های شخصیتی، به معلمان کمک می‌کند تا به طور مداوم در حال یادگیری و نوآوری باشند و بدون توجه به شرایط محیطی و چالش‌های مختلف، تدریس خود را به روش‌های خلاقانه ارائه کنند.

۲. عوامل خانوادگی

همه معلمان شرکت کننده در این مطالعه، به این موضوع اشاره کردند که از سوی خانواده برای کسب تجربیات جدید آزادی کامل داشته‌اند. اگر در این مسیر، اشتباهی را مرتکب می‌شدند، معمولاً تنبیه یا سرزنشی متوجه آن‌ها نمی‌شد. در چنین شرایطی می‌توانستند از اشتباهات خود درس بگیرند و خلاقیت‌شان را پرورش دهند.

عقاید والدین، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و تحصیلی آن‌ها، انتظارات از فرزندان و روابط با آن‌ها، از جمله عوامل مؤثر بر پرورش خلاقیت هستند. و یک معلم خلاق می‌داند که با مدیریت این موارد می‌تواند به طور قابل توجهی خلاقیت و ایده پردازی خود را افزایش دهد. پس با مدیریت عوامل خانوادگی و آموزش دیدن مستمر و مداوم با افزایش خلاقیت خود، گامی مهم در مبحث تدریس و آموزش به محصلین بر می‌دارد.

عقاید والدین، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و تحصیلی آن‌ها، انتظارات از فرزندان و روابط با آن‌ها، از جمله عوامل مؤثر بر پرورش خلاقیت هستند

www.aliamuz.com aliamuz.ir

۳. تجربیات دوران مدرسه و خلاقیت در تدریس

اکثر معلمان خلاق شرکت کننده در این مطالعه معتقد بودند که معلمان دوران مدرسه و تجربیات آن‌ها در زمینه یادگیری، نقش مؤثری در پرورش خلاقیت‌شان داشته است. به همین دلیل آن‌ها نیز همواره تلاش می‌کنند تا الگوی مناسبی برای دانش‌آموزان خود باشند و از برنامه‌ها و روش‌های خلاقانه برای تدریس و آموزش استفاده کنند.

۴. تعامل با سایر معلمان

گاردنر معتقد است که تعامل با همکاران می‌تواند به خلاقیت و توسعه شغلی افراد کمک کند. معلمان نیز از این قاعده مستثنی نیستند. شرکت کنندگان در مطالعه مذکور، یکی از عوامل موفقیت خود را تعامل با سایر معلمان بیان کرده‌اند.

برای مثال، یکی از این معلمان بیان می‌کند که در طی زمان‌های استراحت بین کلاس‌ها در مورد موضوعات مختلف با سایر همکاران خود بازی طوفان فکری انجام می‌دهند. برخی دیگر از این معلمان نیز در گروه‌های مختلف با همکاران خود در ارتباط هستند. در این گروه‌ها ایده‌های جدید در رابطه با تدریس خلاق، مطرح و بررسی می‌شوند.

خلاقیت تدریس در فضای مجازی

امروزه بحث آموزش مجازی بسیار داغ است و اکثر دانش آموزان و معلمان درگیر این مساله شده‌اند و طبیعی است که تعدادی از افراد در برابر پذیرش این نوع از آموزش مقاومت نشان می‌دهند. چه بسا تحقیقات اخیر نشان داده است که استفاده از تکنولوژی در آموزش، عملکرد دانش آموزان را به نحو موثری بهبود بخشیده است.

با توجه به اینکه در کشور ما تدریس مجازی تقریباً پدیده‌ای نو ظهور محسوب می‌شود با این حال در عصر کرونا اهمیت آن چندین برابر شده است. لذا معلمانی که از قبل تجربه‌ی تدریس و آموزش در فضای مجازی را نداشته‌اند درصدد آن برآمده‌اند که این مزیت را کسب کنند و تجربه‌ی تدریس مجازی را در رزومه‌ی کاری خود بگنجانند. اما بسیاری از افراد در تدریس مجازی خود چندان موفق نبوده و نتوانستند نتیجه‌ی مطلوبی کسب کنند و دلیل آن نادیده گرفتن تاثیر خلاقیت در تدریس مجازی می‌باشد.

آموزش در کلاس‌های مجازی برای دانش آموزانی که قبلاً در کلاس‌های حضوری آموزش دیده‌اند و در تعامل و ارتباط مستقیم با معلم و همکلاسی‌هایشان بوده‌اند کمی دشوار است و شاید پس از گذشت چند جلسه اول، کلاس مجازی جذابیت خود را از دست داده و ممکن است خسته کننده و ناکارآمد به نظر برسد. علاوه بر این یادگیری موثر نیازمند فضای پویا است و خلاقیت مستلزم به وجود آمدن این فضای پویا می‌باشد و اما این هنر معلم است که با روش‌های مختلف و به کارگیری خلاقیت در تدریس باید جذابیت لازم را در آموزش مجازی برای دانش آموزان به ارمغان بیاورد.

تحقیقات اخیر نشان داده است که استفاده از تکنولوژی در آموزش عملکرد دانش آموزان را به نحو موثری بهبود بخشیده است

www.aliamuz.com aliamuz.ir

راهکارهای افزایش خلاقیت در تدریس

پس از آشنا شدن با تعریف خلاقیت در تدریس و اهمیت آن در فضای حضوری و مجازی در این قسمت چند مورد از مهم ترین راهکارهای افزایش خلاقیت در تدریس و شروع تدریس را بررسی می کنیم:

۱۰. تدریس خود از داستان استفاده کنید.

یکی از روش های متداول خلاقیت هنگام تدریس و تفهیم مطالب به محصلین روش داستان گفتن می باشد مهم نیست محتوا و موضوع درس شما چیست همیشه مسائل و مباحث ای وجود دارد که باید بررسی و برطرف شود اگر بتوانید این مباحث و مسائل را با یک داستان بسیار زیبا به دانش آموزان خود توضیح دهید قدرت یادگیری آنها به شدت افزایش پیدا می کند همچنین می توانید از دانش آموزان بخواهید که خودشان در مورد موضوع مورد بحث داستانی ساخته که راه حل کم نظیر برای حل آن موضوع یا مشکل ارائه دهد این کار نه تنها قوه تفکر آنها را درگیر می کند بلکه تمرین بسیار خوبی برای حل مسئله و افزایش مهارت تصمیم گیری آنها می باشد. در روش داستان گویی نه تنها دانش آموزان را با مهارت حل مسئله و تصمیم گیری صحیح آشنا می کنید بلکه گروه تصویرسازی ذهنی و تقویت نیمکره های مغز را نیز در آن ها افزایش خواهید داد پس از این روش افزایش خلاقیت هم برای خود و هم برای دانش آموزان خود استفاده کنید.

۲۰. استفاده از گیمیفیکیشن برای خلاقیت در تدریس

از آنجایی که اکثر بچه ها عاشق بازی کردن هستند اگر آموزش ما با بازی های آموزشی و خلاقانه همراه شود نه تنها خلاقیت بچه ها افزایش پیدا می کند ، بلکه یادگیری آنها نیز به شدت زیاد خواهد شد.

استفاده از بازی با گیمیفیکیشن متفاوت است. وقت تدریس در کلاس گاهی باید آموزش و تدریس خود را طوری طراحی کرد که بتوان با گیمیفیکیشن دانش آموزان را مشتاق و با انگیزه تر کنیم. پس پس از این روش خلاقانه برای ایده پردازی م و تدریس جذاب تر خود استفاده کنید.

۳. استفاده از ابزارها و رسانه های کمک آموزشی

یکی از مهمترین راهکارهای ابتکاری برای خلاقیت در تدریس استفاده کردن از ابزار های چند رسانه ای در تولید محتوای آموزشی جذاب می باشد. بر اساس برخی مقالات ارائه شده استفاده از محتوای ویدئویی اسلایدی و شخصیت های کارتونی در آموزش دروس خلاقیت دانش آموزان را به میزان زیادی افزایش میدهد.

استفاده از محتوای ویدئویی اسلایدی و شخصیت های کارتونی در آموزش دروس خلاقیت دانش آموزان را به میزان زیادی افزایش می دهد

www.aliamuz.com [aliamuz.ir](https://www.aliamuz.ir)

۴. موانع خلاق بودن را در خودتان شناسایی کنید.

هرگاه صحبت از خلاقیت می شود بسیاری از معلمان تصور می کنند قدرت تخیل ضعیفی دارند، به اندازه ی کافی باهوش و با استعداد نیستند و یا دیگر سنی از آن ها گذشته که بخواهند رفتارهای یک معلم خلاق و موفق را داشته باشند. به جای پر و بال دادن به این افکار، باید روی عزت نفس خودتان بیشتر کار کنید و از معلم هایی که برایتان الگو هستند الهام بگیرید. با بررسی ویژگی های این معلم ها مشاهده خواهید کرد که آن ها نیز افرادی شبیه شما هستند که در اجرای ایده های خود از شکست خوردن و قضاوت شدن ترسی ندارند.

همان طور که جسم ما از طریق ورزش و تمرین به بالاترین میزان توانایی خود می رسد، ذهن هم برای خلاقیت و تمرکز نیاز به تمرین و ممارست دارد. برای ورزیده کردن ذهنتان چه تمرین هایی انجام می دهید؟

استفاده از فعالیت‌های مانند سودوکو، پازل، جدول و سایر بازی‌های فکری باعث افزایش تمرکز و خلاقیت می‌شوند. برای افزایش خلاقیت خود تا می‌توانید تمرین کنیم. هیچ فرد موفقی بدون تمرین‌های مستمر به نتایج بزرگ دست پیدا نکرده است. به همین ترتیب شما هم اگر علاقمند هستید که به یک معلم خلاق و موفق تبدیل شوید، از قدرت تمرین و تکرار غافل نشوید.

بهترین و حرفه‌ای‌ترین راه تدریس خلاقانه

دانش‌آموزان راه‌های خلاقیت در تدریس و همچنین آشنایی با روش‌های تدریس و این که بدانید چگونه تدریس را شروع کنید، می‌تواند تاثیر بسیار زیادی در بهتر شدن نحوه تدریس شما داشته باشد. اما اگر می‌خواهید به یک مدرس حرفه‌ای تبدیل شده و از این راه کسب درآمد عالی داشته باشید، نیازهای شما فراتر از این مطالب است. شما باید از فروش و نحوه پرزنت کردن و مطرح کردن خودتان آگاه باشید. مجموعه آموزشی عالی آموز هر آنچه که شما برای یک مدرس حرفه‌ای شدن نیاز دارید را در دوره‌ای حرفه‌ای با عنوان **استادی آموز** جمع‌آوری کرده و برای شما آماده کرده است. اگر می‌خواهید به یک مدرس فوق حرفه‌ای و پولساز تبدیل شوید، این دوره برای شماست.

دوره حرفه‌ای استادی آموز

اگر می‌خواهی با آموزش دادن حیطه تخصصی خودت
اثرگذار باشی و درآمد عالی داشته باشی

کلیک کن

روش‌های تدریس خلاق pdf

در آخر هم نسخه PDF مقاله خلاقیت در تدریس (همین مقاله) را برایتان آماده کرده ایم که در صورت نیاز برای مرور این مقاله زیبا و همچنین نبود وقت مناسب برای مطالعه، آن را دانلود نمایید و در فرصت مناسب از این مقاله کاربردی استفاده نمایید. امیدوارم با رعایت این نکات، بتوانید خلاقیتی کم نظیر و درجه یکی برای خودتان و تدریس‌تان بسازید و بهترین اتفاقات را رقم بزنید... راستی اگر سوال یا نکته‌ای در مورد خلاقیت در تدریس دارید در بخش نظرات همین مقاله با ما در میان بگذارید تا کارشناسان ما پاسخ آن را در اسرع وقت با شما در میان بگذارند.

سوالات متداول درباره خلاقیت در تدریس

۱. تدریس خلاق چیست؟

به هر شیوه و روشی که در آن نوآوری، جذابیت و اثربخشی بیشتری باشد، که به رشد و پیشرفت بیشتر محصلین در زمینه یادگیری، نحوه تفکر و عمل‌گرایی شود، تدریس خلاق گفته می‌شود.

۲. چگونه خلاقیت خود را افزایش دهیم؟

خلاقیت به راحتی قابل پرورش و رشد باشد و این مهارت جذاب و کم نظیر ، جز با تمرین و استمرار بر انجام تمرینات افزایش خلاقیت ، بدست نخواهد آمد.

۳. عوامل موثر بر خلاقیت معلم در کلاس درس کدامند؟

عقاید والدین، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و تحصیلی آنها، انتظارات از فرزندان و روابط با آنها، از جمله عوامل مؤثر بر پرورش خلاقیت هستند. و یک معلم خلاق می داند که با مدیریت این موارد می تواند به طور قابل توجهی خلاقیت و ایده پردازی خود را افزایش دهد .